

INTRODUCCIÓ A LES CIÈNCIES DE LA SALUT

Programa de l'assignatura

Curs 2012 – 2013

Grau de Medicina

Pla d'estudis 2010

Universitat Autònoma de Barcelona

Facultat de Medicina

D'acord amb el pla d'estudis (2010), l'assignatura troncal **Introducció a les Ciències de la Salut** s'ubica al començament del primer cicle del grau de Medicina i consta de 6 crèdits ECTS.

L'objectiu fonamental de l'assignatura és introduir l'estudiant de primer curs al coneixement i a l'ús de les eines bàsiques del saber i de la pràctica mèdica, per tal de facilitar-li l'aprenentatge posterior i la socialització en l'àmbit professional. Es tracta, doncs, d'una assignatura propedèutica que ajuda l'alumnat a adquirir competències i habilitats que li seran útils en la consecució dels resultats d'aprenentatge específics de la resta d'assignatures de la titulació de medicina.

Tant en les classes teòriques com en les pràctiques i els seminaris, l'alumne haurà de dur a terme un conjunt d'activitats que el familiaritzaran amb l'ús de les diverses eines conceptuals, metodològiques i instrumentals necessàries per desenvolupar una visió autònoma, i alhora crítica i rigorosa, del paper de la medicina en el sistema d'assistència sanitària i social.

Per les seves característiques, aquesta assignatura es programa el primer semestre de primer curs i els seus objectius i continguts es complementen amb els de les assignatures “Pràcticum I” i “Autoaprenentatge Integrat en Medicina I (AIM I)” i, especialment, amb el “Taller d'Introducció a la Recerca” (TIR).

El programa es divideix en els sis blocs temàtics següents:

- A. Llenguatge, documentació i mètode en la medicina.
- B. Malaltia, cultura i població.
- C. El coneixement mèdic i la seva aplicació a occident
- D. La malaltia i el procés de medicalització
- E. L'accés als documents mèdics
- F. Anàlisi dels termes mèdics
- G. Cultura material de la medicina
- H. Història, malaltia i societat

Professorat

Jorge Molero Mesa (coordinador): despatx M6-131, tel. 935813352, Jorge.Molero@uab.cat

Josep Sánchez Aldeguer: despatx M6-129, tel. 935811884, Josep.Sanchez.Aldeguer@uab.cat

Alfons Zarzoso Orellana: despatx M6-127, tel: 935868483, Alfons.Zarzoso@uab.cat

José Manuel Gutiérrez García: despatx M6-127, tel.: 935868483, JoséManuel.Gutiérrez@uab.cat

Eva de Cardona Recasens: despatx M6-127, tel.: 935868483, eva.decardona@gmail.com

Clara Florensa Rodríguez: despatx M6-127, tel.: 935868483, cflorensa@gmail.com

Objectius generals (per als específics de cada sessió, consulteu la Guia docent de l'assignatura)

1. Facilitar que l'alumne compregui la persona humana com a un ésser multidimensional, en el qual la interrelació de factors biològics, psicològics, socials, ecològics i històrics condicionen i modifiquen els estats de salut i malaltia, així com les seves manifestacions.
2. Facilitar que l'alumne compregui els estats de salut i malaltia com a construccions socialment determinades, que canvien segons les cultures i amb el decurs del temps. Comprendre que tots els aspectes de la medicina són necessàriament socials.
3. Facilitar la integració i l'adaptació en el procés d'aprenentatge de tots els estudiants, particularment d'aquells que procedeixen d'àmbits culturals i lingüístics amb escàs o nul contacte amb el sistema educatiu català.
4. Estimular en l'alumnat la consciència del paper rellevant, però alhora complementari, de la medicina en el conjunt del sistema sanitari, així com la necessitat d'establir relacions de col·laboració amb els altres professionals que presten serveis de salut en la comunitat, per tal de fer possible la seva futura integració en equips de treball multi i interdisciplinaris.
5. Oferir a l'alumne una visió panoràmica i integrada dels estudis de pregrau (cicle bàsic i cicle clínic) i de postgrau (especialitats i d'altres) amb una perspectiva global que emfatitza la importància de la promoció de la salut i que intenta afavorir el procés de socialització que l'estudiant haurà de protagonitzar en els anys vinents amb l'ajuda del professorat i dels recursos educatius que li proporciona la Universitat Autònoma de Barcelona dins i fora de la Facultat de Medicina.
6. Incrementar la confiança de l'alumne en el procés d'adquisició del llenguatge mèdic, fent-lo comprendre que és coneixedor de bona part dels prefixos i sufixos que es fan servir en les ciències mèdiques.
7. Fomentar l'hàbit d'establir relacions morfològiques i semàntiques entre els termes mèdics per tal de facilitar el reconeixement de nous significants i l'aprenentatge espontani de vocabulari mèdic en contextos adients.
8. Estimular la capacitat de crítica de l'estudiant davant qualsevol afirmació apriorística o enunciat no contrastat, així com davant l'allau informatiu que li ofereixen tant els mitjans de comunicació com la consulta de les xarxes informàtiques, aplicant criteris de validació.

9. Afavorir una actitud crítica de l'estudiant de medicina a través de l'estudi de casos especialment conflictius en el decurs de la història de la medicina.
10. Estimular un sentit de respecte, defugint actituds etnocèntriques, envers els altres diferents sistemes de cures de salut, tant els pretèrits com els actualment existents.
11. Facilitar que l'alumne reconegui l'herència mèdica que ens han llegat les generacions precedents, distingint les diverses tradicions que configuren l'actual panorama sanitari.
12. Internalitzar la idea de que, amb el decurs del temps, la medicina està subjecta a un canvi continu, i de que en conseqüència el metge o metgessa ha de formar-se per aprendre a aprendre i actualitzar les seves competències professionals mitjançant la formació continuada.
13. Fer conscient l'alumne de l'estreta dependència existent entre les condicions de vida i la distribució social dels estats de salut i malaltia de la població.
14. Fomentar en l'alumnat la idea de que el professional de la salut ha d'estimular les persones assistides perquè, de manera responsable i voluntària, desenvolupin estils de vida saludable.
15. Desenvolupar en l'alumne una concepció integral (biològica, psíquica, social i ecodiacrònica) envers les persones assistides, que posseeixen drets, autonomia i responsabilitat com a individus i com a membres de la comunitat en un món interdependent.
16. Estimular en l'alumnat una visió diacrònica del paper jugat pels centres assistencials i pels agents socio-sanitaris, per tal d'avaluar llur contribució, en el passat i en l'actualitat, a la lluita contra la malaltia i la millora de la salut de la població.
17. Comprendre el paper del professional de la sanitat com a agent social de canvi, crític i solidari, a favor de la salut de la comunitat.

PROGRAMA DE LES CLASSES TEÒRIQUES

A. LLENGUATGE, DOCUMENTACIÓ I MÈTODE EN LA MEDICINA.

Prof. Josep Sánchez Aldeguer

1. La informació en les ciències mèdiques
2. El llenguatge mèdic i l'estructura dels termes mèdics
3. Els neologismes i els obstacles a la comunicació en medicina
4. Els documents mèdics: estructura, funció i ubicació
5. Els sistemes de recuperació de la informació bibliogràfica
6. La història clínica
7. El cicle de la investigació en les ciències mèdiques
8. Observació i experimentació en medicina
9. Estratègies per a l'obtenció de les dades
10. L'acte mèdic i el raonament clínic: la hipòtesi diagnòstica i el judici pronòstic

Bibliografia

López Piñero JM, Terrada Ferrandis ML. Introducción a la medicina. Barcelona: Crítica, 2000.

B. MALALTIA, CULTURA I POBLACIÓ

Prof. Jorge Molero Mesa

11. La malaltia com a fenomen històric, biològic, social i cultural
12. Els primers vestigis de la malaltia. Paleopatologia
13. La demografia històrica i l'estructura de les poblacions
14. Malaltia, població i societat. L'epidemiologia històrica
15. La societat davant la malaltia. Els sistemes mèdics
16. La malaltia a les cultures arcaïques
17. La malaltia a les cultures clàssiques

Bibliografia

Barona JL. Introducción a la medicina. València: Universitat de València, 1992.

López Piñero JM. La medicina en la historia. Madrid: La Esfera de los Libros, 2002.

C. EL CONEIXEMENT MÈDIC I LA SEVA APLICACIÓ A OCCIDENT

Prof. Jorge Molero Mesa

18. Difusió i vigència de la medicina clàssica grega
19. La patologia galenicotradicional
20. Els orígens de la patologia científica moderna
21. La patologia moderna dels segles XVII i XVIII
22. La medicina experimental
23. La configuració històrica de l'hospital
24. L'ensenyament de la medicina
25. La figura del metge

Bibliografia

López Piñero JM. La medicina en la historia. Madrid: La Esfera de los Libros, 2002.

D. LA MALALTIA I EL PROCÉS DE MEDICALITZACIÓ

Prof. Jorge Molero Mesa

26. De la higiene individual a la higiene pública
27. La pesta i la teoria miasmàtica
28. El còlera i la revolució industrial
29. Positivisme i sanitarisme en la prevenció de la malaltia
30. La tuberculosi i la qüestió social
31. L'eugenèsia: acords i divergències sobre el "bon néixer" i el "bon viure"
32. L'internacionalisme sanitari i la diferència colonial
33. Les relacions de gènere a las ciències de la salut
34. La col•lectivització de l'assistència mèdica
35. De la beneficència a la seguretat social

Bibliografia

López Piñero JM. La medicina en la historia. Madrid: La Esfera de los Libros, 2002.

PROGRAMA DE LES CLASSES PRÀCTIQUES**E. L'ACCÉS ALS DOCUMENTS MÈDICS** (Prof. Josep Sánchez Aldeguer)

1. Trets distintius dels documents mèdics: sistema de referències normalitzades
2. Consulta dels catàlegs de les biblioteques i bases de dades mèdiques

Lloc: Biblioteca de Medicina (Aula informàtica)

F. ANÀLISI DELS TERMES MÈDICS (Profa. Eva de Cardona Recasens)

1. Anàlisi terminològica d'un text mèdic
2. Ús de diccionaris mèdics electrònics i en paper

Lloc: Biblioteca de Medicina (Aula informàtica)

PROGRAMA DE LES SEMINARIS**G. CULTURA MATERIAL DE LA MEDICINA**

Prof. Alfons Zarzoso Orellana

Lloc: Aula-seminari d'Història de la Medicina (M6-128)

H. HISTÒRIA, MALALTIA I SOCIETAT

1. Malalties socials i història (Profa. Clara Florensa Rodríguez)
2. Dona i medicina a la història (Profa. Eva de Cardona Recasens)
3. Zoonosi, història i societat. (Prof. José Manuel Gutiérrez García)

Lloc: Aula-seminari d'Història de la Medicina (M6-128) i/o M6-003

AVALUACIÓ

L'avaluació de la part teòrica de l'assignatura equival a 6 punts (sobre 10) de la nota global de l'assignatura i s'efectuarà mitjançant un examen de 35 preguntes d'elecció múltiple que inclourà matèria corresponent als blocs temàtics A, B, C i D. L'estudiant ha d'obtenir una nota de 5 per superar aquest apartat

L'avaluació de la part pràctica (blocs E i F) equival a 2 punts (sobre 10) de la nota global de l'assignatura. S'efectuarà mitjançant un examen de 15 preguntes d'elecció múltiple corresponents a les pràctiques 1 i 2. L'estudiant ha d'obtenir almenys un punt per superar aquest apartat

L'avaluació dels seminaris (blocs G i H) equival a 2 punts (sobre 10) de la nota global de l'assignatura. S'efectuarà mitjançant la participació al seminari i la realització i presentació de treballs. L'estudiant ha d'obtenir almenys un punt per superar aquest apartat.

La puntuació final serà la suma dels punts obtinguts: avaluació dels coneixements teòrics (60%), dels coneixements pràctics (20%) i de la realització i presentació de treballs (20%). **Per tal que l'avaluació sigui efectiva, l'estudiant ha de superar cadascuna de les diferents proves per separat**